

Opsamling fra Landsbytopmødet den 3. april 2019

1. Indledning:

Årets invitation til Landsbytopmøde den 3. april 2019 var traditionen tro forbeholdt bestyrelsesmedlemmer af landsbylaugene, medlemmer af Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer, byrådspolitikere, udvalgsformænd samt udvalgte fagfolk fra de enkelte forvaltninger.

På baggrund af et målrettet samarbejde siden kommunesammenlægning i 2007, er det lykket at skabe et stærkt netværk mellem landsbyerne i Sønderborg kommune.

Siden 2014 har der været afholdt et årligt landsbytopmøde i Sønderborg kommune, hvor formålet er at øge den gensidige forståelse og fremme samarbejdet mellem landsbylaug, forvaltning og diverse politiske udvalg (samskabelse).

Langt de fleste landsbyer har udarbejdet egne udviklingsplaner, der fortæller om retningen (vision) og hvordan man kommer derhen (strategi).

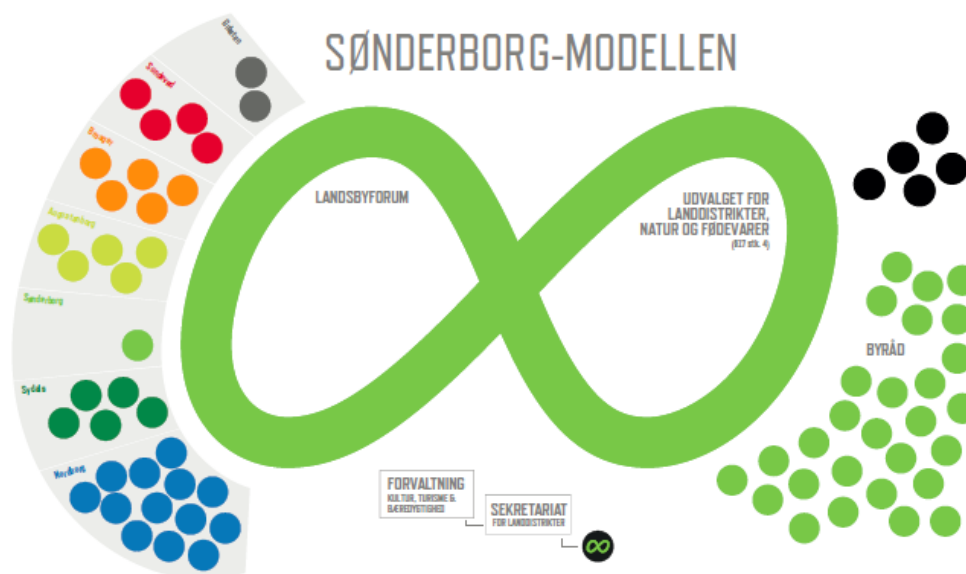
Denne forståelsesramme giver grundlag for at arbejde henimod bedre dialog og kommunikation, der giver en positiv effekt på samarbejdet med forvaltningen og politikerne.



Figur 1 – forståelsesramme

Samarbejde på tværs:

Samarbejder mellem landsbylaug, forvaltning og politikere er visualiseret i ”Sønderborg-modellen”.



Figur 2: Sønderborg-modellen

Hvordan har samarbejdet udviklet sig siden kommunesammenlægningen?

I perioden fra 2007 til 2014 er der fokuseret på udvikling af lokale udviklingsplaner. Dette arbejde har skabt gensidig tillid mellem landsbylaugenes medlemmer, og forståelse for mulighederne for lokal udvikling via borgerinddragelse.

I figur 3 er det visualiseret med trin 1: Etablering af ”potentiel cluster”. Ordet ”cluster” betyder ”netværk”.

I denne periode er antallet af landsbylaug steget fra 21 til 32. Landsbylaugene har rettet blikket mod et fælles mål, som bestyrelserne styrer hen imod.



Figur 3 – visuel tegning af landdistriktsudviklingen i Sønderborg kommune

(kilde: inspiration fra InterReg-projektet ”Benefit4Regions” hæfte om ”Value Adding Webs in rural regions”)

Fra 2014 til 2019 er der kommet yderligere fire landsbylaug med i ”Sønderborg-modellen”. I dag er der 36 selvstændige landsbylaug, hvor flere samarbejder tæt i mindre grupper omkring valgte specifikke temaer.

En stor del af landsbylaugene har opdateret deres første udviklingsplan og ofte tilføjet mere omfattende projekter. Samtidig har samarbejdet mellem laugene udviklet sig til handlekraftige netværk, hvor sparring og gensidig inspiration er vigtige elementer.

I figur 3 er det illustreret med trin 2, hvor der er mere fokus på fastsatte mål og handlinger i de etablerede landsbylaug. Samarbejdet mellem landsbyerne er øget og engagementet via Landsbyforum er steget. Der er etableret samarbejdende netværk – ”latente cluster”.

Sidste trin i figur 3 handler om at fremtidssikre samarbejdet gennem strategisk samarbejde. Her er god kommunikation et nøgleord. Derfor var ”dialog og kommunikation” temaet på årets landsbytopmøde.

Dialog og kommunikation:

På Landsbytopmødet blev gennemført et gruppearbejde, hvor resultatet skal pege i retning af, hvordan vi kan forbedre dialogen og kommunikationen fremadrettet. Dialogen er udgangspunkt for et godt samarbejde.

Opgaven for gruppearbejdet var følgende:

HVORDAN FREMMER VI DIALOGEN?

”Vi taler ikke *om* hinanden eller *til* hinanden, men *med* hinanden”

2. Analyse

2.1. Første del af gruppearbejdet bestod af en analyse del, hvor spørgsmålet var:

Hvad er godt, gør mig glad / stolt i forbindelse med dialogen og kommunikationen mellem parterne i "Sønderborg-modellen"?

Vi har valgt at gruppere og opsummere svarene fra gruppearbejdet, da det giver bedst forståelse, relevans og mulighed for forbedringer, at adressere udsagnet til tre niveauer: landsbylaug, forvaltning og politikere.

Følgende udsagn kom frem (*opsummeret og grupperet*):

Niveau: Landsbylaug

- "Sønderborg-modellen er en kendt fortælling
- Høje ambitioner
- Udvikling af social entreprenørskab
- God dialog er 80% + masser af gode erfaringer, der skal bygges videre på
- Der er harmoni mellem landsbylaugene

Niveau: Forvaltningen

- "Sønderborg-modellen er en kendt fortælling
- Gode processer mod et fælles mål
- Samarbejdsprojekter mellem lokale landsbylaug og forvaltningen som ligeværdige partnere
- Der er kompetente samarbejdspartnere i Sekretariat for landdistrikter samt kontaktpersoner til landsbylaugene i andre forvaltninger
- God dialog er 80% + masser af gode erfaringer, der skal bygges videre på
- Proaktiv ageren; små projekter kommer hurtig igennem
- Sparringen mellem Kommunen og Landsbylaugene / Landsbyforum er positiv
- Der er lydhørhed og godt samarbejde mellem forskellige grupper og afdelinger

Niveau: Politikere

- "Sønderborg-modellen er en kendt fortælling
- God dialog er 80% + masser af gode erfaringer, der skal bygges videre på
- Der er blevet kortere afstand mellem borgere og politikere (på landdistriktsområdet) => mere begejstring + aktiv deltagelse

2.2. Anden del af gruppearbejdet bestod af en besvarelse på spørgsmålet:

Hvor er der plads til forbedringer indenfor dialog og kommunikation? Hvad gør mig gal, sur tvær, skuffet?

Følgende udsagn kom frem (*opsummeret og grupperet*):

Niveau: Landsbylaug

- Mangelfuld opførsel ved møder som f.eks. folk kigger på mobilen, er ikke forberedt og manglende nærvær
- Manglende informationer og stejl læringskurve for nye landsbylaug i forhold til "Sønderborg-modellen" og landsbysamarbejdets forhistorie og muligheder
- Det er svært at skelne mellem "for mange oplysninger" og "for få oplysninger"
- Når nogen går over "hovedet" – direkte til politikere - i stedet for at følge "kommandovejen" i Sønderborg-modellen som aftalt
- Hvem er områdets talerør?
- Mangler unge når gamle ikke flytter sig
- Aktiviteterne er i gang lokalt, men kun bestyrelsen er primos motor – mangler flere frivillige
- Siger noget, gør noget andet
- Famlende overfor fælles fodslag
- Vil have grøn energi og psykisk syge = ikke i min baghave

Niveau: Forvaltningen

- Kommunal sagsbehandling: lang svartid, manglende kvitteringer og mangelfuld information ved f.eks. vejarbejde / udgravninger, manglende vejledning, manglende info om f.eks. ændringer i serviceniveau m.m.
- Når initiativet bliver afbrudt uden en forklaring/tilbage melding
- Besvarer en forespørgsel, der er lukket på forhånd
- Manglende tidlig inddragelse ved f.eks. anlægsarbejder / projekter
- Mangler at høre om nye muligheder for at bringe en sag ind / genindsende

Niveau: Politiker

- Eksempler på manglende frihed til selvbestemmelse under ansvar
- At i politisk arbejder bliver sund fornuft erstattet af politisk ideologi
- Beslutning uden inddragelse
- Hvem er områdets talerør?
- Siger noget, gør noget andet
- Kommunen laver arrangement over hovedet på laug

3. Ønsker til forbedringer

Følgende forbedringsforslag er opsamlet på baggrund af ovennævnte analyse. Ved opdeling i niveauer adresseres ansvaret for, hvem der har mulighed for at gøre hvilke forbedringer.

Niveau: Landsbylaug

- Mødekultur i laugene / foreningen
 - Møderammer
 - Forretningsorden
 - Involvering: på tværs af alder/interesser/tid/ressourcer
 - Proaktiv => skaber begejstring

- Opførsel mht. nærvær, lyttende (eksempel: manglende mobilpolitik)
- Samtalekultur forbedres
- Faktabaseret samtale
- Personlighedstyper – må defineres og respekteres
- Rollefordeling / forventnings afstemning (både i forvaltningen og lokalt)
 - Hvem er talerør?
 - Hvem er kontakten?

Niveau: Forvaltning

- "Keep it simple"
 - Prioritering i informationsstrømmen fra kommune til landsbylaug
 - Mere af: "læs mere her" - henvisninger til uddybninger andre steder
- Rollefordeling / forventnings afstemning (både i forvaltningen og lokalt)
 - Hvem er talerør?
 - Hvem er kontakten?
- Nye landsbylaug
 - Der er brug for mere dialog og videndeling mellem landsbylaugene / Landsbyforum / Sekretariatet samt de frivillige i udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer - mere støtte til hinanden
- Vedrørende kommunal sagsbehandling:
 - Åben dialog, flere muligheder, mindre begrænsninger
 - Kortere svartider, skriv kvittering f.eks. "Modtaget Forventet svar indenfor"
 - Tydelige tekster og kommandoveje
 - "én indgang" til kommunen
 - Mødelokaler i alle landsbyer (gennemfør i henhold til kommuneplanen)
- Strategisk planlægning
 - Udviklingsplaner skal ses i forhold til kommunale beslutninger, da planerne udgør et "bredt mandat" fra det enkelte lokalsamfund. Der skabes sammenhæng til kommuneplanen på denne måde.
 - Inddragelse og høringer af landsbylaugene i beslutninger om projekter, pengesager, planlægning
 - Repræsentativ demokrati – landsbylaugenes bestyrelser er talerør for et område i hht. godkendte vedtægter – italesættes
- Vedrørende projekthåndtering
 - Større projekter giver større udvikling
 - Myndighedsbehandling:
 - Svar fra myndighederne = "ja, dvs. I kan gå i gang ..."
 - Svar fra myndighederne = "nej, men hvis I gør sådan, så"
 - Forvaltning og laug arbejder for øget samarbejde
 - Breve / kortere sagsfremstilling ved små tilladelser
- Forslag om synliggørelse af den kommunale tekniske driftskalender, der fortæller tidspunkter for udførelse af arbejder, så landsbylaugenes bestyrelser kan se med via den nye kontakt-mailadresse for hvert laug. Opgaver, der udføres af SONFOR (Sønderborg Forsyning) kunne med fordel også skrives ind. Derved kan

landsbylaugenes bestyrelser orientere borgerne om, hvad der udføres hvor og hvornår.

- Manglende "Giv et praj" på andre sektorområder

Niveau: Politiker

- Forskellige behov / ønsker
 - Men skal der være ens regler? Skal alle behandles ens? I nogle tilfælde er reglerne for stramme => der er ønske om differentierede landdistrikter, f.eks. 10% differentiering / undtagelser / dispensationer. Dette kan skabe større frihed og motivation til udvikling på baggrund af forskellige stedbundne forhold.
- Ønske om mere samskabelse i flere af de kommunale afdelinger:

På baggrund af ovennævnte analyse, fremkom følgende forslag til handlingsplan til forbedring af dialogen og kommunikationen:

4. Forslag til handlinger i år 2019 – 2020 indenfor kommunikation:

Arbejdsgruppen, der har samlet op på mødet, har valgt at omsætte ovennævnte punkter til følgende forslag:

Handling:	Uddybning:	Ansvarlig:
Håndbog i landsbyudvikling i Sønderborg kommune	Indholdet bør være en værktøjskasse med redskaber til "Hjælp-til-selvhjælp"	Sekretariatet + Landsbyforum <i>(færdig til landsbytopmøde 2020)</i>
Videndeling om strategisk planlægning og kommunal sagsbehandling	Øget forståelse af og kendskab til indholdet i kommuneplanen (KMP) ved en gennemgang af KMP for arealanvendelse, lokalplanlægning for landsbyerne m.m.	27. august kl. 17.00: gennemgang af kommuneplanen, Alsion forud for møde kl. 19 i Landsbyforum. På møde i Landsbyforum skal annonceres med, at man skal bruge Kvik-caféen

Kursus/kompetenceudvikling i bl.a.	Rollefordelingen i bestyrelsen Øget udbytte af netværksarbejde	Dette punkt er indskrevet i en ansøgning fra Landsbyforum til borgerinitiativpuljen
Driftskalender	Kommunal + SONFOR driftskalender, hvor landsbylaugene kan kigge / logge ind via kontakt@landsbylaugmail.dk. Denne opdateres af T&M. Her står: hvornår udføres hvad og hvor?	Landsbyforums bestyrelse tages kontakt til Teknik&Miljø og de berørte parter
Synliggørelse af samarbejdet		Alle
Vedrørende kommunal sagsbehandling:	Kvitteringsmail, kort svartid, status / retursvar på hvor langt sagen er	Landsbyforums bestyrelse bærer ønsket ind i Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer (den 10. september 2019)
Vedrørende projekthåndtering		Landsbyforums bestyrelse bærer ønsket ind i Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer (den 10. september 2019)
Forskellige behov og ønsker	Arbejde for 10% frirum.	Landsbyforums bestyrelse bærer ønsket ind i Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer

		(den 10. september 2019)
Strategisk planlægning	Inddragelse og høringer af landsbylaugene i beslutninger om projekter, pengesager, planlægning.	Første skridt er gennemgang af kommuneplanen den 27. august kl. 17.
Repræsentativ demokrati	Repræsentativ demokrati – landsbylaugenes bestyrelser er talerør for et område i hht. godkendte vedtægter – italesættes	Landsbyforums bestyrelse bærer ønsket ind i Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer (den 10. september 2019)
Opsamlinger på handleplanen	Mindst 1 gang årligt i 2020 og 2021 skal Landsbyforum, Forvaltning og Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer følger op.	Alle involverede parter

Konkrete projektønsker – som de enkelte landsbylaug selv bærer videre:

Projektønsker	Kør-mæ-bænke placeres overalt + samarbejde med NaboGo om app + Landsbylaug	Handleplan for Roadmap 2025
	Flere planter og æbletræer	Landsbyforum bærer ønsket ind til Udvalget for Landdistrikter, natur og fødevarer
	Poser ved stranden til opsamling af affald	Projekt&Anlæg i samarbejde med landsbylaugene går videre med projektet

	<p>Mere cykelturisme (her tænkes på cykler med oppakning på bagagebæreren – overnatter f.eks. på campingpladserne. Mountainbikere (her tænkes på mountainbikere, der er kørt ind til området med cyklen bagpå)</p> <p>⇒ Der skal være plads til alle – hvordan?</p> <p>⇒</p>	<p>Kultur, Idræt, Turisme og Handel + Teknik&Miljø</p> <p>Destination Sønderjylland er i gang med mere markedsføring af cykelturismen (f.eks. rute 8).</p> <p>Cykelforum er i arbejdstøjet og bærer ønskerne videre.</p>
--	--	--

Forslag udenfor landdistriktsområderne – private input:

Projektønsker	Automatiske lysskift ved lyskryds	Teknik&Miljø (der udskiftet til intelligente lyskryds over tid)
	Vej v. Alssund (Chr. X's bro) er farlig for cyklister	Teknik&Miljø
	Indførelse af dåsepant	Regeringen

På baggrund af ovennævnte er defineret delmål, mission og værdier for dialogen og kommunikationen. Disse er:

5. Delmål i år 2021:

Vi har en positiv synliggørelse af stedbundne, historiske og menneskelige ressourcer i landdistrikterne i hele landet (+ udland, som vi samarbejder med). Dette skaber profillering af et højt ambitionsniveau og de bedste eksempler på godt samarbejde mellem landsbylaug – forvaltning – politikere.

I år 2021 viser resultaterne af landsbysamarbejdet, hvordan 1 + 1 bliver 4.

Politikerne, forvaltning, Landsbyforum og Landsbylaugene har mod til at gå nye veje.

Der er indført 10% frirum, dvs. forhold og sager, hvor der er givet dispensation eller lavet undtagelser fra normalen. for at gøre plads til differenceret udvikling, hvilket har resulteret i større grad af FRIHED og engagement.

Kommunikation og information er i verdensklasse – begge veje (forvaltning -> landsbylaug og landsbylaug -> forvaltning)

6. Mission:

Vi skaber mere liv i de levende landsbyer, højner aktivitetsniveauet, indfrier de høje ambitioner, fremmer forståelsen / respekten for hinanden / samarbejdet (samskabelsen), inspirerer hinanden på tværs, skaber værdi og en kommune i balance.

7. Værdier, som dialogen / kommunikationen (og samarbejde) skal baseres på i "Sønderborg-modellen":

Listet i prioriteret rækkefølge:

Respekt, tillid, proaktiv, ærlighed og vedholdenhed

8. Afslutning

Denne opsamling fra Landsbytopmødet den 3. april, afholdt i Lysabild Børneunivers, bliver det arbejdsblad, som Landsbyforum bringer i spil i "Sønderborg-modellen" omkring dialog og kommunikation fremadrettet.

Tak for input – vi glæder os til det fremtidig samarbejde for fælles udvikling i landdistrikterne i Sønderborg kommune.

Med venlig hilsen

Sønderborg Landsbyforum

Opsamlingen er godkendt på mødet i Landsbyforum den 27. august 2019.